

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Економічний факультет
Кафедра облікових технологій та оподаткування

Затверджено

На засіданні кафедри облікових технологій
та оподаткування
економічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 6 від 25 січня 2023 р.)

В.о. завідувача кафедри
проф. Рудницький В.С.

Силабус з навчальної дисципліни
«Менеджмент та управлінський облік (рівень В – Управлінський облік)»
що викладається в межах освітньо-професійної програми підготовки першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів з спеціальності 051 «Кібербезпека»,
051 «Міжнародна економіка та міжнародні бізнес-комунікації», 071 «Облік і
оподаткування», 073 «Менеджмент персоналу»

Львів 2023 р.

Силабус курсу Менеджмент та управлінський облік
(рівень В – Управлінський облік)
2022 – 2023 навчального року

Назва курсу	«Менеджмент та управлінський облік (рівень В – Управлінський облік)»
Адреса викладання курсу	м. Львів, проспект Свободи буд. 18. Економічний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Економічний факультет, кафедра облікових технологій та оподаткування
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	05 «Соціальні та поведінкові науки» 051 «Кибербезпека» 051 «Міжнародна економіка та міжнародні бізнес-комунікації» 07 «Управління та адміністрування» 071 «Облік і оподаткування» 073 «Менеджмент персоналу»
Викладачі курсу	Вагнер Ірина Михайлівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри облікових технологій та оподаткування
Контактна інформація викладачів	iryna.vagner@lnu.edu.ua 0673705343
Консультації по курсу відбуваються	Кафедра облікових технологій та оподаткування, економічний факультет. Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Он-лайн консультації через Zoom, Teams або подібні ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам навчального процесу необхідні теоретичні та практичні знання щодо особливостей організації управлінського обліку на підприємстві.
Коротка анотація курсу	Навчальна дисципліна «Менеджмент та управлінський облік (рівень В – Управлінський облік)» призначена для формування системи знань з організації та методики управлінського обліку, його удосконалення з урахуванням прогресивного зарубіжного досвіду як основи прийняття ефективних управлінських рішень.
Мета та цілі курсу	Метою вивчення дисципліни є: оволодінні методами виявлення, накопичення, аналізу, підготовки, інтерпретації та передачі інформації, що використовується управлінською ланкою для планування, оцінки і контролю внутрішньогосподарської діяльності підприємства; вивчення принципів і методів управлінського обліку, його місця і ролі в управлінні діяльністю підприємства; придбання умінь використовувати відповідні методи і прийоми в процесі обліку витрат і калькуляції з метою ухвалення ефективних управлінських рішень. Цілями вивчення курсу є дослідження основ теорії прийняття управлінських рішень; визначення напрямів облікового забезпечення процесу прийняття управлінських рішень; використання системи знань

	<p>про принципи управлінського обліку для систематизації даних про виробничі витрати, оцінку собівартості готової продукції і визначення прибутку; вирішення, на прикладі конкретних ситуацій, проблеми оцінки ефективності виробництва і збуту нових виробів, робіт, послуг, виміру обсягу і асортименту продукції, капітальних вкладень, управління витратами</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Августова О. О., Мухаровська В. В. Принципи управлінського обліку // Розвиток економіки та бізнес-адміністрування: наукові течії та рішення: Матеріали II Міжнар. науково-практ. конф., м. Київ, 21 жовтня 2021 р. Т. 2. – Київ: Національний авіаційний університет, 2021. –С.142-144. 2. Атамас П.Й. Управлінський облік: Навчальний посібник. - [2-ге вид.] – К.: ЦУЛ, 2009. – 440с. 3. Артюх О. В. Методологічні основи обліку запасів: міжнародний та національний вимір. Бізнеснавігатор. Вип. 5 (66) 2021. С. 66-71. URL: http://businessnavigator.ks.ua/journals/2021/66_2021/11.pdf 4. Вініченко М. М. Визначення цільової функції бюджетування // Фінанси України. – 2005. – № 6. – с.119-125. 5. Височан О. Формування моделі активного контролю та її реалізація на ділянці обліку грошових коштів та їх еквівалентів // Бухгалтерський облік і аудит. - 2008. - №2. - С. 50-56. 6. .Голов С.Ф. Управлінський облік: підручник. К. ЦНЛ.2020. 534с 7. Данилко, В. К. Управління витратами : Реком. МОНмолодьспорт України як навч. посібник для студ. ВНЗ / В. К. Данилко, О. М. Кушніренко, К. С. Марченко. – К. : Каравела, 2012. – 216 с. 8. Гуцаленко Л. Управлінський облік: навчальний посібник. К.ЦНЛ. 2020. 370с. 9. Задорожний З. В. Управлінський облік / Задорожний З. В., Давидович І. Є., Омецінська І. Я. / Тернопіль: ХАЙ-ТЕК ПРЕС, 2010. – 280 с. 10.Іванков В.М. Генезис управлінського облік та перспективи його подальшого розвитку. Незалежний аудитор. 2017. № 20(II). С. 41–50. 11. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. №996-ХІУ, зі змінами та доповненнями. 12.Нападовська Л.В. Базові принципи управлінського обліку. Актуальні проблеми економіки. 2013. № 1(139). С. 173–181. 13.Національне положення (стандарт) бух обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. №318. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text 14.Управлінський облік : навч . посібник / О.О. Гончаренко, Т.В.Давидюк, А.О.Саюн, Н.В.Рогова . – К.:УБС НБУ, 2014. – 415 с. 15. Карпенко О.В. Управлінський облік: методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник рекомендовано МОН України. – К.: ЦУЛ, 2007. – 244 с. 16. Костюченко В.М., Малиновська А.М., Мамонова А.В. Генезис управлінського обліку в умовах перманентних змін. Економіка і суспільство. 2018. № 18. С. 933–942.

17. Краєва Я. В. Методи обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції / Я. В. Краєва // Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво». – 2017. – № 5. – С. 168-171.

18. Лень В. С. Управлінський облік: підручник. 2-е вид., випр. Київ: Каравела, 2017. 260 с.

19. Лепетан І.М. Глобальні принципи управлінського оліку та їх застосування на підприємстві Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики, 2020, № 3 URL:<http://repository.vsau.org/getfile.php/26575.pdf>

20. Міценко Н. Г. Собівартість як економічна категорія та її місце серед витрат підприємства / Н. Г. Міценко, С. В. Мизгала // Науковий вісник НЛТУ України. – 2016. – № 19(4). – С. 129-132. 28.

21. Метіль Т.К., Максимчук І.А. Організація управлінського обліку в інформаційному просторі підприємства. Інвестиції: практика та досвід. №16/2021. С.46-50. <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=7561&i=6>

22. Патрин Г.О. Управлінський облік: підручник. Львів. Видавництво Львівської політехніки. 2017. 340с.

23. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку № 1 – 25, затверджені наказами Міністерства фінансів України.

24. Управлінський облік : підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / Г. О. Партин, А. Г. Загородній, Т. І. Свідрик та ін.] ; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2013. – 278 с.

25. Управлінський облік: навч. посіб. / О.М. Брадул, В.А. Шепелюк, Л.Я. Шевченко, П.Д. Камінський, та ін; ДНУЕТ. Кривий Ріг. 2017. 113 с. URL: http://elibrary.donnuet.edu.ua/1407/1/Shevchenko_manual_Upravlinsiy_oblik_2017.pdf (дата звернення 16.04.2021 р).

26. Фаріон І. Д. Управлінський облік : навч. посібн. з практ. задачами та тест. завданнями [для студ. вищ. навч. закл.] / І. Д. Фаріон, Т. М. Писаренко ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Тернопіль : ТНЕУ, 2011. – 387 с.

27. Фоміна О.В. Управлінський облік у торгівлі : монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 468 с.

28. Шмигель О.Є. Управлінський облік та критерії його ефективності на підприємстві. Інноваційна економіка. 2020. № 3–4(83). С. 182–187.

Електронні ресурси:

29. CIMA - The Chartered Institute of Management Accountants <http://www.cimaglobal.com/>

21. IFAC - The International Federation of Accountants <http://www.ifac.org/>

22. Institute of Management Accountants <http://www.imanet.org/>

23. Managerial Accounting <http://www.taxsites.com/managerial.html>

24. Нормативні акти України. URL: www.nau.kiev.ua

25. Законодавчі документи. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

26. Офіційний сайт Бухгалтерської звітності. URL: <http://buhgalter911.com/Res/Blanks/Pervich>

27. Офіційний веб-сайт Міністерства економіки України. – Режим доступу : <http://ovu.com.ua>.

28. Офіційний веб-сайт Міністерства статистики України. – Режим доступу : <http://ukrstat.org>.

	<p>29. Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України. – Режим доступу : www.kmu.gov.ua.</p> <p>30. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.</p> <p>31. Офіційний веб-сайт Міністерства доходів і зборів України. – Режим доступу : http://minrd.gov.ua.</p> <p>32. Офіційний електронний каталог Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua.</p>
Тривалість курсу	90 год.
Обсяг курсу	Очний: загальна кількість годин – 90, з них: аудиторні години - 34 (лекції - 16, практичні – 16, консультації – 2, іспит - 2), самостійна робота – 56.
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент повинен :</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – основні законодавчі та нормативні акти, якими регламентуються питання управлінського обліку; – основні спільні риси та відмінності між фінансовим та управлінським обліком; – економічну сутність управлінського обліку; – основи його організації на підприємстві; – методи визначення резервів зниження витрат і підвищення рентабельності виробництва; – облік та калькулювання витрат на виробництво продукції за процесами, центрами витрат, центрами відповідальності; – типову кореспонденцію рахунків з обліку витрат. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – використовувати основні законодавчі та нормативні акти, які регламентують порядок ведення управлінського обліку; – формувати основні положення облікової політики щодо обліку витрат підприємства; – пояснювати взаємозв'язок та відмінності фінансового та управлінського обліку; – проводити облік та калькулювання витрат на виробництво продукції за процесами, центрами витрат, центрами відповідальності, видами продукції; – складати первинні документи, бухгалтерські проведення; – узагальнювати інформацію з первинних документів управлінського обліку в реєстрах синтетичного та аналітичного обліку; – проводити облік та калькулювання витрат на виробництво продукції за процесами, центрами витрат, центрами відповідальності, видами продукції; – обґрунтовувати адекватні напрями розвитку підприємства за умов динамічного конкурентного ринкового середовища; – визначати резерви зниження витрат і підвищення рентабельності виробництва; – використовувати набуті знання в практичній економічній та управлінській діяльності.
Ключові слова	Управлінський облік, менеджмент, витрати, моделі поведінки витрат,

	калькулювання, маржинальний дохід, запас міцності, бюджетування, контроль
Формат курсу	Очний
	Проведення лекцій, практичних та семінарських занять. Консультації, іспит.
Теми	<p style="text-align: center;">Теми лекційного курсу</p> <p style="text-align: center;">Тема 1.</p> <p style="text-align: center;">Мета, зміст і організація управлінського обліку</p> <p>Поняття управлінського обліку. Предмет, метод та завдання управлінського обліку. Об'єкти управлінського обліку. Етапи розвитку управлінського обліку. Місце управлінського обліку в системі менеджменту. Значення облікової інформації для прийняття управлінських рішень. Принципи і системи організації управлінського обліку. Принципи управлінського обліку. Класифікація систем управлінського обліку. Організація управлінського обліку. Основні чинники впливу на побудову системи управлінського обліку на підприємстві. Етапи організації управлінського обліку на підприємстві.</p> <p style="text-align: center;">Тема 2.</p> <p style="text-align: center;">Склад витрат виробництва</p> <p>Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Виробничі витрати. Прямі матеріальні витрати. Прямі витрати на оплату праці. Інші прямі витрати. Загально виробничі витрати. Невиробничі витрати.</p> <p style="text-align: center;">Тема 3.</p> <p style="text-align: center;">Класифікація і поведінка витрат</p> <p>Напрями класифікації витрат в управлінському обліку та їх характеристика. Моделі поведінки витрат. Змінні витрати, постійні витрати, напівпостійні витрати, напівзмінні витрати. Функція витрат. Методи визначення функції витрат.</p> <p style="text-align: center;">Тема 4.</p> <p style="text-align: center;">Методи обліку і калькулювання витрат</p> <p>Мета і сутність калькулювання витрат. Розподіл накладних витрат із застосуванням заздалегідь визначеної ставки. Синтетичний облік виробничих накладних витрат. Розподіл накладних витрат на основі аналізу діяльності</p> <p style="text-align: center;">Тема 5.</p> <p style="text-align: center;">Облік і калькулювання за змінними та нормативними витратами</p> <p>Калькулювання змінних витрат. Система «стандарт-кост»: поняття, принципи, схема дії. Порядок нормування витрат і визначення нормативної собівартості. Підходи до методики розробки стандартів витрат.</p> <p style="text-align: center;">Тема 6.</p> <p style="text-align: center;">Бюджетування і контроль</p> <p>Сутність бюджетування та його організація. Бюджет. Методи складання бюджетів. Складання та взаємоузгодження бюджетів. Контроль виконання</p>

	<p>бюджетів і аналіз відхилень. Бюджетний контроль.</p> <p style="text-align: center;">Теми семінарських та практичних занять</p> <p>Тема 1. Мета, зміст і організація управлінського обліку Тема 2. Склад витрат виробництва Тема 3. Класифікація і поведінка витрат Тема 4. Методи обліку і калькулювання витрат Тема 5. Облік і калькулювання за змінними та повними витратами Тема 6. Бюджетування і контроль</p>
Підсумковий контроль, форма	Іспит в кінці семестру (письмовий)
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з навчальних дисциплін професійної підготовки, а саме: «Бухгалтерський облік», «Менеджмент», «Інформаційні системи і технології в обліку», «Фінансовий облік», «Звітність підприємств», «Облік у бюджетних установах», «Економіка підприємства», «Аналіз господарської діяльності», «Аудит» та іншими дисциплінами, що становлять основу напрямку спеціальності 071 «Облік і оподаткування», розуміння джерел нормативно-правового регулювання та положень (стандартів) бухгалтерського обліку.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, практичні та семінарські заняття, тестові завдання, презентації, науково-пошукові роботи, тези доповідей, дискусія.
Необхідне обладнання	Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання програмного забезпечення, крім загальноповсюджаних програм і операційних систем.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.</p> <p>Бали нараховуються за таким співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні, семінарські/самостійні, контрольні заміри тощо: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50 • іспит: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50 <p>Підсумкова максимальна кількість балів 100.</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів завдань згідно тематики курсу.</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції, практичні та семінарські заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку, студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт,</p>

	<p>передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані під час виконання семінарських та практичних занять, підсумкових модулів, самостійній роботі. При цьому, обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до екзамену</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття управлінського обліку. 2. Предмет, метод та завдання управлінського обліку. 3. Об'єкти управлінського обліку. 4. Етапи розвитку управлінського обліку. 5. Місце управлінського обліку в системі менеджменту. 6. Значення облікової інформації для прийняття управлінських рішень. 7. Принципи і системи організації управлінського обліку. 8. Принципи управлінського обліку. 9. Класифікація систем управлінського обліку. 10. Організація управлінського обліку. 11. Основні чинники впливу на побудову системи управлінського обліку на підприємстві. 12. Етапи організації управлінського обліку на підприємстві. 13. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». 14. Виробничі витрати. 15. Невиробничі витрати. 16. Напрями класифікації витрат в управлінському обліку та їх характеристика. 17. Моделі поведінки витрат. 18. Змінні витрати, постійні витрати, напівпостійні витрати, напівзмінні витрати. 19. Функція витрат. 20. Методи визначення функції витрат. 21. Мета і сутність калькулювання витрат. 22. Синтетичний облік виробничих накладних витрат. 23. Розподіл накладних витрат на основі аналізу діяльності 24. Калькулювання змінних витрат. 25. Система «стандарт-кост»: поняття, принципи, схема дії. 26. Порядок нормування витрат і визначення нормативної собівартості. 27. Підходи до методики розробки стандартів витрат.

	<p>28. Сутність бюджетування та його організація.</p> <p>29. Методи складання бюджетів.</p> <p>30. Складання та взаємоузгодження бюджетів.</p> <p>31. Контроль виконання бюджетів і аналіз відхилень.</p> <p>32. Бюджетний контроль.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Схема курсу

Денна форма навчання

16 тиж. 48 год.	Тема, план	Форма діяльності	Література. Ресурси в інтернеті	Год.	Термін виконання
8	Тема 1. Мета, зміст і організація управлінського обліку Поняття управлінського обліку. Предмет, метод та завдання управлінського обліку. Об'єкти управлінського обліку. Етапи розвитку управлінського обліку. Місце управлінського обліку в системі менеджменту. Значення облікової інформації для прийняття управлінських рішень. Принципи і системи організації управлінського обліку. Принципи управлінського обліку. Класифікація систем управлінського обліку. Організація управлінського обліку. Основні чинники впливу на побудову системи управлінського обліку на підприємстві. Етапи організації управлінського обліку на підприємстві.	Лекція, семінарське та практичне заняття	1-2, 6, 8-12	8	2 тижні
4	Тема 2. Склад витрат виробництва Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Виробничі витрати. Прямі матеріальні витрати. Прямі витрати на оплату праці. Інші прямі витрати. Загально виробничі витрати. Невиробничі витрати.	Лекція, семінарське заняття	2, 6-9, 13-16	4	1 тиждень
4	Тема 3. Класифікація і поведінка витрат	Лекція, практичне заняття	2, 6-9, 13-16	4	1 тиждень

	Напрями класифікації витрат в управлінському обліку та їх характеристика. Моделі поведінки витрат. Змінні витрати, постійні витрати, напівпостійні витрати, напівзмінні витрати. Функція витрат. Методи визначення функції витрат.				
8	Тема 4. Методи обліку і калькулювання витрат Мета і сутність калькулювання витрат. Розподіл накладних витрат із застосуванням заздалегідь визначеної ставки. Синтетичний облік виробничих накладних витрат. Розподіл накладних витрат на основі аналізу діяльності	Лекція, семінарське та практичне заняття	17, 20, 22-28	8	2 тижні
4	Тема 5. Облік і калькулювання за змінними та нормативними витратами Калькулювання змінних витрат. Система «стандарт-кост»: поняття, принципи, схема дії. Порядок нормування витрат і визначення нормативної собівартості. Підходи до методики розробки стандартів витрат.	Лекція, практичне заняття	17, 20, 22-28	4	1 тиждень
4	Тема 6. Бюджетування і контроль Сутність бюджетування та його організація. Бюджет. Методи складання бюджетів. Складання та взаємоузгодження бюджетів. Контроль виконання бюджетів і аналіз відхилень. Бюджетний контроль.	Лекція, практичне заняття	17, 20, 22-28	4	1 тиждень

Силабус курсу розробила доцент Вагнер Ірина Михайлівна